

Een vergelijkend onderzoek tussen methoden voor gezichtsvergelijking in de publieke sector

Methoden van de IND, het NFI, de KMar, de Nationale Politie en de DLOS

In dit artikel worden de verschillende methoden voor gezichtsvergelijking in de publieke sector vergeleken. Dit is gedaan aan de hand van participerende observaties. Ook is er aan de hand van de Gudjonsson-schalen onderzoek gedaan naar de gevoeligheid voor suggestie en de compliance van de deskundigen. Bezochte instanties zijn de Immigratie en Naturalisatie Dienst, het Nederlands Forensisch Instituut, de Koninklijke Marechaussee, de Nationale Politie (vestigingen in Amsterdam, Breda en Krimpen aan den IJssel) en de Dienst Landelijke Operationele Samenwerking. Resultaten laten zien dat er weinig consistentie is in de werkwijze van de verschillende deskundigen. Aanbevelingen zijn onder andere dat er gebruikgemaakt wordt van een gestandaardiseerde morfologische waarnemingenlijst en van schaduwprocedures, dat er logisch correct geredeneerd wordt en dat er een cursus ontwikkeld wordt op het gebied van gezichtsvergelijkend onderzoek.

1. Inleiding

1.1. Fouten in wetenschappelijk onderzoek

Deskundig optreden en accuratesse zijn belangrijke desiderata in bijna alle gespecialiseerde domeinen. Een deskundige moet niet louter over kennis beschikken, maar ook over vaardigheden en ervaring om informatie correct te evalueren en interpreteren. In veel specialisten binnen de forensische opsporing, zoals het dactyloscopisch en het geautomatiseerde gezichtsvergelijkend onderzoek, geeft een geautomatiseerd systeem een aantal opties aan, waarna menselijke input wordt gevraagd om deze te controleren. Wanneer er, ondanks dat de instrumenten en technologie goed werken en ondanks dat de beoefenaars de procedures volgen en competent en goed getraind zijn, toch fouten¹ worden gemaakt, dan vallen deze in de categorie fundamentele fouten. Dit geldt althans als er gerapporteerd wordt in waarschijnlijkheden en er geen categorisch besluit genomen wordt. Bij het nemen van categorische besluiten is er altijd een kans dat er fouten gemaakt worden, omdat aan bewijsmateriaal onzekerheid inherent is. Die onzekerheid wordt versluierd als de deskundige in categorische termen rapporteert. Inzicht in de bron van de fout kan eraan bijdragen fouten te vermijden.²

Wetenschappers werken met, en kunnen worden beïnvloed door, politieke, economische en andere agenda's.³ Dergelijke invloed vermindert het vermogen om bewijsmateriaal betrouwbaar en onbevooroordeeld te beoordelen. Het risico beïnvloed te zijn door externe factoren neemt toe wanneer de subjectiviteit⁴ ook toeneemt.⁵ Als een oordeel beïnvloed is door factoren die niet relevant zijn in het specifieke domein van de deskundige, dan wordt gezegd dat het oordeel *biased* is.

1.2. Bayesiaanse methoden

Bij deductie worden met gebruik van een geldig redeneerschema conclusies getrokken die (noodzakelijkerwijze) waar zijn indien de premissen waar zijn. Deductie kan worden toegepast om een bepaalde stand van zaken uit te sluiten, bijvoorbeeld de aanwezigheid van de verdachte op een plaats delict wanneer de verdachte een waterdicht alibi heeft. De uitspraak: 'de verdachte kan niet aanwezig zijn geweest op de plaats van het delict' is categorisch van aard. De uitspraak is hetzij waar, hetzij onwaar. Deductie leent zich goed voor redeneren met dergelijke categorische uitspraken. In de meer complexe werkelijkheid kan niet altijd toepassing worden gegeven aan deductie. Veel informatie die tot ons komt is immers onzeker van aard. Voor redeneren in onzekerheid zijn *inductieve* vormen van redeneringen over de feiten geschikt, bijvoorbeeld *probabilistisch* redeneren, dat wil zeggen: redeneren aan de hand van kansen en waarschijnlijkheden. In de forensische praktijk vindt een dergelijke vorm van redeneren toepassing wanneer waarnemingen gedaan worden die meer steun aan een hypothese geven dan aan (een) alternatieve hypothese(n), en waarbij geen van de hypothesen met zekerheid bewezen kan worden.⁶ Met deze vorm van probabilistisch redeneren tracht de onderzoeker de oorzaak te vinden van de door hem waargenomen gevolgen. Berger noemt dat 'terugredeneren van gevolg naar oorzaak'. Het hierbij toegepaste redeneerschema vindt zijn grondslag in het theorema van Bayes.⁷ Uitgedrukt in bewoordingen komt dit theorema neer op het volgende: *posterior odds = prior odds x bewijskracht*. De *posterior odds* drukken de mate van overtuiging uit met betrekking tot de waarheid van de hypothesen na kennisneming van alle bewijsmiddelen. De *prior odds* geven uitdrukking aan de mate van overtuiging voorafgaand aan de waarneming (ofwel op grond

* J.R.A. van den Broek is afgestudeerd Master of Science in Forensische Criminologie aan de Universiteit Leiden.

1. Met fouten wordt in deze bedoeld dat de bevindingen van het onderzoek (de conclusie) niet overeenkomen met de werkelijke uitkomst.
2. Dror & Charlton, 2006.
3. Dror e.a., 2006.
4. Met subjectiviteit wordt de mate waarin de uitkomst van het proces afhankelijk is van de interpretatie van de beoordelaar bedoeld.
5. Dror, 2013.
6. Berger, 2010.
7. Laplace, 1812.

van al het andere bewijsmateriaal dan het bewijsmateriaal dat onderwerp van onderzoek is). Zonder kennis van de *prior odds* valt dus niets te zeggen over de *posterior odds*. De *bewijskracht* van de informatie is de *update factor* waarmee de *odds* vermenigvuldigd moeten worden. De *bewijskracht* (of *likelihood ratio*) is relatief; het geeft slechts de toename of afname van de mate van overtuiging als gevolg van het bekend worden van het onderzochte bewijsmateriaal. De formule voor de *bewijskracht* van een waarneming (E) is: *bewijskracht* = *kans op waarneming E als hypothese 1 waar is* / *kans op waarneming E als hypothese 2 waar is*. De meest relevante hypothesen kunnen zodoende getoetst worden aan het onderzochte bewijsmateriaal. Hierbij is *hypothese 1* veelal de hypothese van het Openbaar Ministerie en *hypothese 2* van de verdediging.⁸ De bijdrage van de (forensisch) deskundige bestaat uit het inschatten van de waarschijnlijkheid van het bewijs onder verschillende, elkaar uitsluitende hypothesen. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan het inschatten van de kans om bepaalde overeenkomsten waar te nemen onder de gestelde hypothesen.

1.3. Gezichtsvergelijking en de Bayesiaanse methoden

Kritiek is geuit op de subjectiviteit van deskundigen en op de maatregelen om risico's op *bias* te reduceren.⁹ Gezichtsvergelijking lijkt in het bijzonder van subjectieve aard te zijn, omdat gezichtsvergelijking, ongeacht de methode, voor een belangrijk deel plaatsvindt in het brein van de onderzoeker. Dus is de kritiek van Dror et al. van toepassing op (methoden van) gezichtsvergelijking. Om aan die kritiek tegemoet te komen zijn er pogingen gedaan om een classificatieschema op te stellen.¹⁰ Er is echter beperkt onderzoek gedaan naar de accuraatheid en reproduceerbaarheid daarvan, en daarnaast is er geen overeenstemming gevonden over de inhoud van dit classificatieschema.¹¹

In het licht van Bayes zouden de onderzoeksvragen bijvoorbeeld als volgt gesteld kunnen worden: 'Is de persoon op het betwiste materiaal dezelfde persoon als die op het referentiemateriaal?' en: 'Is de persoon op het betwiste materiaal een willekeurige ander dan die op het referentiemateriaal?' Een conclusie kan dan als volgt worden geformuleerd: 'De bevindingen van het onderzoek aan de hand van het betwiste materiaal zijn ongeveer even waarschijnlijk/iets waarschijnlijker/verschijnlijker/veel waarschijnlijker/zeer veel waarschijnlijker wanneer de daarop afgebeelde persoon dezelfde persoon is als de persoon op het referentiemateriaal (hypothese 1), dan wanneer het een andere persoon betreft (hypothese 2)'.¹²

1.4. Gezichtsvergelijking

Tegenwoordig hangen overal camera's en neemt de toepassing van methoden van gezichtsvergelijking toe. Bovendien wordt justitie door globalisering steeds vaker geconfronteerd met identiteitsfraude.¹³ Bij gezichtsvergelijking spreken we over het visueel bestuderen van bewegende en/of stilstaande beelden van het gezicht in verschillende formaten, en het vergelijken van dit beeld met referentiemateriaal, te weten een gezichtsfoto van een verdachte.

Bij dergelijk onderzoek kan gebruikgemaakt worden van een morfologische analyselijst (een lijst met gezichtskenmerken die beoordeeld worden), holistische vergelijking (het gezicht in zijn geheel), foto-antropometrie (metingen van gezichtspunten van afzonderlijke individuen, zoals de ruimte tussen de ogen) en superimpositie (dit is het creëren van een gecombineerd beeld van twee geschaalde afbeeldingen waarbij het ene beeld over een tweede beeld wordt gepositioneerd).

1.5. Problemen bij gezichtsvergelijkend onderzoek

Er doen zich vele problemen voor in dit soort onderzoek. Zo is de kwaliteit van de opgenomen videobeelden niet altijd ideaal.¹⁴ Daarnaast zijn de daders vaak bedekt met kledingstukken die het gezicht verhullen.¹⁵

Een ander probleem is dat gezichtsvergelijking niet als een wetenschappelijke discipline kan worden aangemerkt. Er is tot op heden geen wetenschappelijke basis voor gezichtsvergelijking: er is nog te weinig onderzoek gedaan naar de validiteit en betrouwbaarheid van de gebruikte methoden. Er heerst geen consensus over de methoden van de deskundige en bovendien is er geen opleiding/cursus/training voor gezichtsvergelijking in Nederland. Hierdoor voldoet gezichtsvergelijkend onderzoek niet aan de Daubert-toets (de toets voor toelaatbaarheid van wetenschappelijk bewijs in de Verenigde Staten) en wordt het in plaats van als (belangrijk) bewijs, slechts als aanvullend bewijs ter overtuiging ingezet.¹⁶ Soortgelijke problematiek gaf in de Nederlandse rechtspraak aanleiding tot het *Schoenmakers*-arrest. Hierin bepaalde de Hoge Raad dat rechters moeten toetsen of het werkgebied en de deskundigheid van de tot deskundige benoemde persoon zich daadwerkelijk tot het onderhavige onderzoek uitstrekt, terwijl de deskundige dient te vermelden welke methode van onderzoek werd gehanteerd.¹⁷ De boodschap was: 'Schoenmaker, blij bij je leest!'

8. Robertson, Vignaux & Berger, 2016.

9. Dror & Cole, 2010; Dror & Rosenthal, 2008.

10. Iscan & Helmer 1993; Ritz-Timme e.a., 2010.

11. Facial Identification Scientific Working Group (FISWG), 2012.

12. De Keijser e.a., 2009.

13. Wong, 2009.

14. Wagenaar & Van der Schier, 1996.

15. Burton e.a., 1999.

16. Celentino, 2016.

17. Giard, 2014.

1.6. De onderhavige studie

In de onderhavige studie wordt een exploratief, vergelijkend onderzoek gedaan tussen methoden van gezichtsvergelijking. Hierbij wordt door middel van een casestudy¹⁸ via de hiërarchische methode¹⁹ gekeken naar de door de onderzochte instanties toegepaste methoden van gezichtsvergelijking. In verband met de mogelijkheid van *contextual bias*²⁰ wordt onderzocht welke informatie de deskundigen ten behoeve van hun onderzoek ontvangen en hoe gevoelig zij zijn voor beïnvloeding door contextinformatie. In de onderhavige studie is de volgende vraag onderzocht: in hoeverre verschillen de methoden van onderzoek binnen de Immigratie en Naturalisatie Dienst, het Nederlands Forensisch Instituut, de Koninklijke Marechaussee, de Dienst Landelijke Operationele Samenwerking en de Nationale Politie (vestigingen in Amsterdam, Breda en Krimpen aan den IJssel) op het gebied van gezichtsherkenning en -vergelijking?

2. Methode

2.1. Participanten

Voor de dataverzameling is gekeken hoe de acht deskundigen die bij verschillende instanties in Nederland gezichtsvergelijkingen uitvoeren te werk gaan. Bij iedere deskundige is meegekeken bij één casus. De trainingen van de deskundigen variëren. De dataverzameling heeft plaatsgevonden tussen 16 maart en 26 mei 2015.

2.2. Procedure

Deze hiërarchische casestudy is uitgevoerd door één persoon. Er is gekozen voor een casestudy omdat deze methode een diepgaand en integraal inzicht in processen oplevert. In overeenstemming met de hiërarchische methode is ervoor gekozen om eerst een beschrijving van de waarnemingen te geven. Vervolgens worden alle onderzochte casus vergeleken om een duidelijk beeld van de door de instanties gebruikte methoden te verschaffen.²¹ Aan de hand van participerende observaties, kunnen de verschillen in de praktijk van het vergelijkend gezichtsonderzoek in kaart gebracht worden.

2.3. Meetinstrumenten

Ten eerste is onderzocht welke van de in de inleiding beschreven methoden van gezichtsvergelijking gebruikt wordt. Daarnaast is onderzocht welke informatie de deskundigen ten behoeve van hun onderzoek ontvangen en is, in verband met de *contextual bias*, beoordeeld in hoeverre zij gevoelig zijn voor beïnvloeding door contextuele informatie die niet relevant is voor het trekken van conclusies op basis van de door hen verrichte gezichtsvergelijking. Vervolgens is er nog nagegaan hoeveel

tijd het gezichtsvergelijkend onderzoek in beslag neemt (in minuten). Bekeken is welke hypothesen gesteld zijn, het proces, het al dan niet aanwezig zijn van een training/vooropleiding onder de deskundigen, of er een gestandaardiseerde set met kenmerken en/of software gebruikt wordt, wat het eindoordeel is, met wat voor kwaliteit afbeeldingen (goed/matig/slecht) er gewerkt kan worden en de formulering van de conclusie (bijvoorbeeld categorisch of in waarschijnlijkheden). Ook leeftijd, werkervaring, functie en geslacht is meegenomen.

De gevoeligheid voor suggestie en *compliance* (meegaandheid) wordt gemeten aan de hand van de Gudjonsson-schalen.²² Aan de hand van de *Gudjonsson Suggestibiliteit Schaal* (GSS) wordt middels een kort verhaal (Tabel 1)²³ en bijbehorende geheugentaken, gemeten hoe gevoelig de deskundigen zijn voor suggestie (dit in verband met de gevoeligheid voor contextuele informatie). Er worden twintig gesloten vragen gesteld, waarvan er vijftien suggestief misleidend zijn (Tabel 2). Daarbij wordt beoordeeld in hoeverre de deskundige meegaat in de suggesties. Hieruit wordt de yield-score opge maakt.²⁴ Het verschil tussen leken en deskundigen blijkt namelijk gelegen in het feit dat de deskundigen liever geen antwoord geven dan een onjuist antwoord wanneer zij iets niet weten.²⁵ De maximale score op deze zogenaamde yield-schaal is 15. Vervolgens heeft de onderzoeker dezelfde vragen opnieuw gesteld, zogenaamd om te testen of de tweede keer meer onthouden wordt dan de eerste keer. Dit levert een score op de shift-schaal op (0 tot en met 20). De totale suggestibiliteitscore wordt verkregen door de yield- en shift-score te sommeren (range: 0 tot en met 35). Hoe hoger de score op deze suggestibiliteitschalen, des te suggestibeler is de deskundige.²⁶ Gemiddeld is bij volwassenen de yield-score 4,6, de shift-score 2,9 en de totaalscore 7,5. Wanneer de (totaal)score 10 of hoger is, dan is dit alarmerend.²⁷ Hierna is een persoonlijkheidsvragenlijst ingevuld door de deskundigen, de *Gudjonsson Compliance Schaal* (GCS). De GCS is een zelfrapportage-instrument (Tabel 3), dat aan de hand van twintig eens/oneens-items, de bereidheid van de deskundige meet zich te conformeren aan anderen om conflicten en confrontaties te vermijden.²⁸

3. Resultaten

Een overzicht van alle resultaten is terug te vinden in Tabel 4.

3.1. Bespreking waarnemingen

Op de GSS wordt slechts door één persoon, de tweede deskundige van de DLOS, nul gescoord. Alle andere deskundigen scoren twee of hoger. De Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND) scoort elf op deze schaal, de

18. Een casestudy is een onderzoek waarbij de onderzoeker probeert om een diepgaand en integraal inzicht te krijgen in één of enkele tijdruimtelijk begrensde objecten of processen (Verschuren & Doorewaard, 2010).

19. Bij de hiërarchische methode van onderzoek bestaat de eerste fase uit het onderzoeken van afzonderlijke cases, in de tweede fase worden vervolgens de resultaten uit de eerste fase als input voor een vergelijkende analyse over alle onderzochte cases gebruikt (Verschuren & Doorewaard, 2010).

20. De term *contextual bias* zal in deze studie gebruikt worden om expliciet te maken dat mensen geneigd zijn om in bepaalde situaties conclusies op basis van contextuele factoren te trekken.

21. Verschuren & Doorewaard, 2010.

22. Gudjonsson, 1984; 1989; 1997.

23. De tabellen zijn achter aan deze bijdrage opgenomen.

24. Gudjonsson, 1997.

25. Norell e.a., 2014.

26. Rassin & Candel, 2010.

27. Van Koppen e.a., 2017, p. 524.

28. Gudjonsson, 1989; Rassin & Candel, 2010.

Koninklijke Marechaussee (KMar) en politie Krimpen aan den IJssel blijven net onder de alarmerende score van tien. Politie Amsterdam, politie Breda, de Dienst Landelijke Operationele Samenwerking (DLOS) en het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) blijven onder de vijf. Concluderend kan er gezegd worden dat de politie en het NFI over het algemeen laag scoren op de GSS, de IND en de KMar scoren hoger op deze schaal. Op de GCS scoort politie Amsterdam negen punten. Dit blijft net onder het alarmerende puntenaantal van tien. Alle andere instanties scoren lager dan zeven op deze schaal. De eerste deskundige van de DLOS scoort met twee punten het laagst op de GCS. Wanneer er in zijn totaliteit gekeken wordt naar de beide schalen, dan blijkt dat de deskundigen met weinig ervaring (de DLOS met ieder twee maanden ervaring op het gebied van gezichtsvergelijking) beter scoren dan de deskundigen met meer ervaring. De tijdsduur van het gezichtsvergelijkend onderzoek ligt veelal rond de 30 minuten. De deskundige van politie Breda doet er 80 minuten over, de deskundige van politie Krimpen aan den IJssel slechts 11 minuten. Echter, de conclusie is bij de casus van de deskundige van politie Breda als volgt: 'Uit dit foto-fotovergelijkend gezichtsonderzoek mag worden aangenomen dat, voor zover de kwaliteit van de videostills dit toeliet, mede op grond van het gelaatsprofiel, zoals de vorm en grootte van de neus, de vorm van de mond en de vorm van de oren, dat de persoon op de videostills van het beeldmateriaal van de ABN AMRO Bank en de fotografische afbeeldingen van de verdachte, waarschijnlijk een en dezelfde persoon betreft'. De deskundige van politie Krimpen aan den IJssel is in zijn casus niet tot een conclusie gekomen. De deskundige van het NFI doet iets langer over de vergelijking, maar stelt vervolgens: 'De bevindingen van het onderzoek, met name wat betreft de vorm en kenmerken van de afzonderlijke gezichtsdelens in de afbeeldingen, zijn iets waarschijnlijker als de persoon afgebeeld in de betwiste beelden wel [verdachte] is dan wanneer dit niet zo is'. Concluderend kan dus gezegd worden dat, wanneer gerapporteerd wordt dat de waarnemingen van het onderzoek waarschijnlijker zijn als de persoon afgebeeld in de betwiste beelden wel [verdachte] is, er langer over een vergelijking gedaan wordt. Tot slot blijken de deskundigen allen een hbo-opleiding te hebben voltooid, behalve de deskundige van het NFI, die een academische achtergrond heeft.

4. Discussie

4.1. Gudjonsson-schalen en contextual bias

De IND springt eruit met een score van elf. De KMar en politie Krimpen aan den IJssel doen hier, met een score van acht en zeven, niet veel voor onder. De deskundigen van het NFI, van de DLOS, van politie Breda en van politie Amsterdam, blijken minder gevoelig voor suggestie. Geen enkele deskundige scoort alarmerend op de GCS. De deskundige van politie Amsterdam blijft echter met een score van negen, maar net onder de alarmerende score van tien.

Dit is te verklaren doordat deskundigen, in tegenstelling tot leken, durven aan te geven dat er geen conclusie te geven is.²⁹ Het NFI en DLOS staan binnen Nederland bekend als 'deskundig' op forensisch gebied, waardoor ook verwacht werd dat zij beter zouden scoren. Bovendien is de deskundige van het NFI de enige met een academische achtergrond, wat hem kritischer kan maken dan niet-academici.

Deze uitslagen zijn van essentieel belang, omdat ten aanzien van iedere onderzochte instantie geldt dat bij de onderzoeksaanvraag in elk geval informatie als de personalia, een zaaknummer en informatie omtrent de verdenking toegevoegd wordt. Dit is problematisch omdat de deskundigen middels het zaaknummer alle informatie omtrent de zaak kunnen opvragen. Hierdoor bestaat het risico dat de deskundige beïnvloed raakt door informatie uit het dossier en zij niet louter het betwiste materiaal beoordeelt. Waar de politie en de KMar deze informatie altijd al in huis hebben, blijkt uit dit onderzoek dat ook het NFI bij de onderzoeksaanvraag tevens de beschikking krijgt over processen-verbaal en een brief van de advocaat met achtergrondinformatie. Uit verschillende onderzoeken is reeds gebleken dat de menselijke oordeelsvorming gevoelig is voor informatie van buitenaf.³⁰ Wat tevens blijkt uit dit onderzoek is dat de deskundige van het NFI bij een herhaling van de vergelijking tot een andere conclusie komt en daarbij aangeeft dat dit wellicht met *bias* te maken heeft. Wanneer het bezoek door de onderzoeker aan het NFI wordt afgelegd, wordt de vergelijking namelijk 'over' gedaan (wat in de praktijk overigens nooit gebeurt, maar enkel voor het huidige onderzoek gedaan wordt omdat er geen nieuwe/andere zaken lagen op dat moment). Dit houdt in dat de vergelijking reeds gemaakt is, maar dat deze nogmaals wordt gedemonstreerd. De conclusie is veranderd. Eerst luidde deze: 'De bevindingen van het onderzoek, met name wat betreft de vorm en kenmerken van de afzonderlijke gezichtsdelens in de afbeeldingen, zijn veel waarschijnlijker als de persoon afgebeeld in de betwiste beelden wel [verdachte] is dan wanneer dit niet zo is.' Na het nogmaals doen van de vergelijking is de conclusie: 'De bevindingen van het onderzoek, met name wat betreft de vorm en kenmerken van de afzonderlijke gezichtsdelens in de afbeeldingen, zijn iets waarschijnlijker als de persoon afgebeeld in de betwiste beelden wel [verdachte] is dan wanneer dit niet zo is.' De deskundige geeft aan dat er wellicht sprake is van *bias*, omdat hij inmiddels de zaakinformatie gelezen heeft. Dit is overigens op een moment dat de drie deskundigen nog moeten overleggen om tot een gezamenlijke conclusie te komen. Dit illustreert wederom de noodzaak om bekendheid met dergelijke, contextuele informatie zo veel mogelijk te minimaliseren. De vraag die vervolgens opdoemt is waarom alle instanties, in het bijzonder het NFI, dan juist over zo veel contextuele informatie beschikken? Het antwoord lijkt deels bij 'andere schakels' in de strafrechtsketen te liggen, omdat de deskundige van het NFI naast processen-verbaal, een brief van de advocaat met daarin achtergrondinformatie heeft ontvangen. Bij de andere instanties ligt het aan het feit dat aan iedere

29. Norell e.a., 2014.

30. Dror & Cole, 2010; Dror & Rosenthal, 2008.

aanvraag voor gezichtsvergelijkend onderzoek een zaaknummer gekoppeld is. Informatie die wel meegegeven kan, en zelfs moet worden, zijn de data waarop de foto's genomen zijn. Daarnaast moet zo veel mogelijk technische informatie (instellingen) over het onderzochte beeldmateriaal verstrekt worden. Deze informatie is veelal af te lezen wanneer de foto geopend wordt in de browser van Adobe Bridge, die meta-informatie en camera-informatie weergeeft. Een kleine sprong is al gauw gemaakt wanneer (referentie)foto's gemaakt worden met behulp van een camera die de meta-informatie automatisch opslaat bij het maken van een foto. Hiertoe zijn de meeste professionele fototoestellen in staat, mits er sprake is van de juiste instellingen. Bovendien is het gewenst om het traditionele tweeluik van verdachtenfoto's uit te breiden naar een vijfluik van verdachtenfoto's, zodat er materiaal beschikbaar is in meer dan twee verschillende poses. Gelet moet ook worden op (ongewenste) informatieverstrekking door collega's. In de praktijk blijken (politie)collega's regelmatig de vraag: 'Ik denk dat [verdachte] dezelfde persoon is als op deze foto, kan jij dit even bevestigen?' te stellen. Dit heb ik tijdens dit onderzoek zelf waargenomen; de deskundige van politie Breda bevestigde eveneens dat dit vaker voorkomt. De aanbeveling is om de aanvraag altijd schriftelijk (elektronisch) in te dienen, met zo min mogelijk informatie en zeker niet voorzien van een verwachting omtrent de uitkomst van een onderzoek. Een oplossing kan ook de inzet van een (onwetende) tussenpersoon zijn, die de informatievoorziening aan de deskundige terugbrengt tot hetgeen strikt noodzakelijk is voor het verrichten van gezichtsvergelijkend onderzoek.

4.2. Bayesiaanse bewijsvoering

Ook de precisie van de vragen die de aanvrager beantwoord wil zien, is van belang. De eerste hypothese kan bijvoorbeeld zijn: 'Het betwiste materiaal en het referentiemateriaal betreffen een en dezelfde persoon'. Een goede alternatieve hypothese kan zijn: 'Het betwiste beeldmateriaal betreft een willekeurige ander dan de verdachte'. Idealiter wordt de alternatieve hypothese iets specifieker geformuleerd: 'Het betwiste beeldmateriaal betreft een andere pinpas-skimmer', of: 'Het betwiste beeldmateriaal betreft een ander van hetzelfde geslacht en dezelfde etniciteit'. Belangrijk te vermelden is dat conclusies getrokken worden onder de aanname dat een naaste bloedverwant niet in aanmerking komt als dader en dat geen veranderingen in het voorkomen zijn aangebracht. Dit doen op dit moment slechts twee van de acht deskundigen die hebben deelgenomen aan dit onderzoek. De formulering van conclusies is allesbehalve consistent. De deskundige van het NFI formuleert de conclusie als enige volledig in overeenstemming met de logica van het Bayesiaanse schema. Bij de andere instanties blijft de vermelding van de alternatieve hypothese in de conclusie veelal achterwege en wordt er niet logisch correct geredeneerd. Dat de deskundige van de KMar zijn conclusies categorisch formuleert is niet verbazingwekkend,

omdat het bij de KMar gaat om de beslissing een persoon al dan niet tot Nederland toe te laten. Dit is echter niet juist. In categorische bewoordingen geformuleerde uitspraken negeren de mogelijkheid dat er iemand is die meer gelijkenis vertoont met de dader dan de verdachte doet.

Een aantal instanties blijkt de (verouderde) conclusiereeks van het NFI nog aan te houden, waarin een *prosecutor's fallacy*³¹ verscholen ligt.³² Er worden uitspraken gedaan over de waarschijnlijkheid van de hypothese(n) en niet over de waarschijnlijkheid van de waarneming onder de hypothesen. Dit is een essentieel verschil. De gezichtsdeskundige kan strikt genomen geen uitspraak doen over de kans dat de verdachte is afgebeeld op het betwiste materiaal, zonder aannamen te doen over de apriorikans, te weten de kans dat de verdachte überhaupt is afgebeeld op het referentiemateriaal nog voordat de deskundige de foto's onderzocht heeft. Met dergelijke uitspraken positioneert de deskundige zich 'op de stoel' van de rechter. De deskundige kan enkel een uitspraak doen over de bewijskracht, de rechter doet een uitspraak over de *posterior odds*.³³

De deskundige van politie Amsterdam formuleert, naast het NFI, als enige in termen van de waarschijnlijkheid van de waarneming. Aanbevolen wordt om de conclusie op 'Bayesiaanse' wijze te formuleren. Deze logisch-correcte wijze van formuleren maakt de deskundige alert op factoren die wellicht buiten beschouwing zouden blijven, zoals ontlastend bewijsmateriaal.³⁴ Dit gebeurt doordat de deskundige door de tweede hypothese gedwongen wordt om het bewijs in breder perspectief te zien en doordat er een uitspraak wordt gedaan over de kans op de waarnemingen onder een bepaalde hypothese, in plaats van enkel naar de hypothese zelf.

Op basis waarvan er door de deskundigen gekozen wordt voor een bepaalde variant van formuleren ('iets waarschijnlijker', 'waarschijnlijker' et cetera) is niet erg duidelijk. In de vakbijlage van het NFI (2014) worden de verbale termen naast een numerieke schaal geplaatst. Dit kan echter een verkeerde indruk wekken bij lezers van de rapportage, omdat de waarschijnlijkheid van gezichtssegmenten niet gemakkelijk numeriek uit te drukken is doordat de relatieve zeldzaamheid van gezichtssegmenten onbekend is. Juist door een verbale term te gebruiken wordt aangegeven dat de conclusie geen objectieve uitkomst van een rekensom behelst. Om deze reden ben ik van mening dat de numerieke schaal niet naast de verbale schaal geplaatst zou mogen worden. Ter illustratie zou er, bij twee kenmerken die als 'sterk individualiserend' gecategoriseerd worden, gekozen kunnen worden voor 'veel waarschijnlijker' onder hypothese 1 dan onder hypothese 2.

4.3. Methode en procedure van gezichtsvergelijkend onderzoek

Een ander fundamenteel gebrek is dat in vier van de acht casus wordt aangegeven dat er nooit een schaduwprocedure plaatsvindt. Gezichtsvergelijkend onderzoek is, zoals gezegd, subjectief van aard, en dit onderzoek dient

31. Foutieve 'als-dan redenering'.

32. Thompson & Schumann, 1987.

33. Berger, 2010; Wagenaar, 1988.

34. De Keijser e.a., 2009.

te allen tijde geschaduw te worden door een tweede deskundige teneinde de invloed van subjectieve factoren te reduceren.

Door alle deskundigen wordt een morfologische analyse toegepast. Slechts door een enkeling worden andere methoden, als superimpositie of foto-antropometrie toegepast, en wordt een holistische vergelijking gemaakt. Het is aan te bevelen om enkel de morfologische analyse toe te passen, vanwege het feit dat de superimpositie en foto-antropometrie een (exact) gelijke pose eisen. Dit komt in de praktijk zelden voor.³⁵ Alleen de DLOS en het NFI maken gebruik van een waarnemingenlijst. Toch is het raadzaam om dit wel te doen, teneinde de deskundige scherp te houden en te dwingen om alle kenmerken specifiek te toetsen en te rapporteren. Tevens blijkt dat er veel waarde gehecht kan worden aan uitspraken op basis van de morfologie van het oor van het onderzoeksubject, omdat dit onderscheidend is voor de persoon en daarnaast in de tijd betrekkelijk weinig veranderlijk is.³⁶ In het onderzoeksverslag moet de waarnemingenlijst worden opgenomen, net als de gebruikte foto's.

4.4. Beperkingen huidige studie

Beperkingen van de huidige studie zijn dat er, omwille van de tijd, slechts bij alle deskundigen één keer is meegekeken. Afgezien van de DLOS is bij alle instanties de werkwijze van slechts één deskundige onderzocht. Het is zodoende lastig te vergelijken wanneer zich verschillende casus met verschillende conclusies voordoen. Toch is de huidige studie naar mijn inzicht wel degelijk representatief omdat zich binnen Nederland slechts een selecte groep bezighoudt met gezichtsvergelijking onderzoek en bij al deze instanties ten minste één deskundige is geobserveerd. De omstandigheden waaronder de vergelijking is verricht, is niet in alle casus ideaal. Zo heeft de deskundige van de KMar bijvoorbeeld een vergelijking gemaakt op zijn laptop zonder Adobe Photoshop en andere programma's.

De Gudjonsson-schalen meten in principe de gevoeligheid voor suggestie en de compliance van mensen op zich, dus niet alleen wanneer zij bijvoorbeeld een (al dan niet valse) bekentenis afleggen. De gemiddelde scores van personen die een (valse) bekentenis afleggen, zijn wellicht niet representatief om iets over deskundigen te zeggen.

In een vervolgstudie zou een langduriger onderzoek uitgevoerd kunnen worden, waarin meer deskundigen en meer casus per deskundige geobserveerd worden. Bovendien kan er wellicht een beter meetinstrument gezocht worden om de compliance en suggestibiliteit van deskundigen te meten, waarmee ook de impact van deze factoren op de vorming van het deskundigenoordeel onderzocht wordt. De Gudjonsson-schalen zijn namelijk geen instrumenten waarvan de validiteit boven redelijke twijfel verheven is.

4.5. Conclusie

In dit onderzoek is getracht de verschillende gebruikte methoden voor gezichtsvergelijking onderzoek in de publieke sector in kaart te brengen en over de uitvoering

van dergelijk onderzoek aanbevelingen te doen. Steeds vaker wordt er gevraagd om gezichtsvergelijking onderzoek, omdat er steeds meer identiteitsfraude gepleegd wordt en in Nederland gaandeweg meer (beveiligings)camera's zijn aangebracht. De instrumenten en de technologie (de geautomatiseerde gezichtsherkenningssystemen) lenen zich tot op heden echter nog niet voor bewijsvoering, omdat voor een betrouwbaar gebruik van een geautomatiseerd systeem minimaal 50 pixels tussen de ogen noodzakelijk zijn (bewakingsmateriaal komt zelden boven de 30 pixels). Dit is althans de ervaring van de DLOS (waar gebruikgemaakt wordt van een geautomatiseerd systeem). Een goed uitgevoerde een-op-eenvergelijking door een deskundige blijft dus noodzakelijk. Tot op heden heerst er weinig uniformiteit binnen het domein van (een-op-een) gezichtsvergelijking onderzoek. Er wordt door de verschillende onderzochte instanties gebruikgemaakt van uiteenlopende programma's, methoden, waarnemingenlijsten, processen en conclusiereeksen. Dit is niet verbazingwekkend, omdat gezichtsvergelijking subjectief onderzoek betreft en er binnen Nederland voor dit onderzoek nog geen opleiding of cursus bestaat. Er zijn een aantal aanbevelingen die gedaan kunnen worden:

1. De minimale vaardigheden voor gezichtsvergelijken deskundigen zijn: het digitaliseren van foto's, in staat zijn foto's naast elkaar te zetten en te bekijken, het contrast en de helderheid aanpassen en uitsnijden, schalen, zwart-wit maken en roteren van foto's. Hiervoor zou gebruikgemaakt kunnen worden van bijvoorbeeld Adobe Bridge en Adobe Photoshop, een printer, een fototoestel, een camerastandaard, een Docucenter en een microscoop. Er zijn uiteraard ook andere programma's en apparaten waarmee dit mogelijk is.
2. De deskundige kan het best gebruikmaken van een (uitgebreide) morfologische waarnemingenlijst en niet van andere methoden. De morfologie van het oor van een individu blijkt, mits zichtbaar, een belangrijke, onderscheidende indicator te zijn. De deskundige moet bedacht zijn op uiterlijke verandering als veroudering, gezichtsexpressie, make-up, gewichtsveranderingen et cetera. Een schaduwprocedure is hierbij altijd relevant, omdat het oordeel op basis van gezichtsvergelijking onderzoek subjectief van aard is. Om dezelfde reden moet er daarnaast getracht worden om de deskundige van zo min mogelijk irrelevante informatie te voorzien; informatie die wel meegegeven moet worden betreffen de datum en camera-instellingen van de foto's. De deskundige moet zich aan de voorgeschreven procedures houden en zijn werk zo objectief mogelijk doen. Bovendien is het aan te raden om iemand van eenzelfde etniciteit als de verdachte ook naar het materiaal te laten kijken.³⁷
3. Het is raadzaam, indien mogelijk, referentiefoto's te maken waarbij de verdachte dezelfde pose aanneemt als de persoon op de betwiste beelden. Het liefst worden de referentiefoto's zelfs op dezelfde locatie gemaakt. Let wel: de referentiefoto's moeten,

35. FISWG, 2012.

36. Pflug, 2012.

37. Van Koppen e.a., 2017, p. 278.

in verband met *bias*, gemaakt worden door een andere persoon dan de deskundige die het gezichtsvergelijkend onderzoek doet! Een begin zou kunnen zijn om een vijfluik van verdachtenfoto's te maken in plaats van het traditionele tweeluik.

4. Alle stappen, foto's, waarnemingenlijsten en conclusies worden vermeld in de rapportage.
5. Conclusies zijn geformuleerd als uitspraken over de waarschijnlijkheid van de waarneming en niet over die van de hypothesen, dus: 'De bevindingen van het onderzoek zijn [waarschijnlijker] onder hypothese 1 dan onder hypothese 2'. Er worden altijd twee hypothesen getoetst. De tweede hypothese is over het algemeen: 'Het betreft een ander individu van hetzelfde geslacht en dezelfde etniciteit'. Als disclaimer kan gerapporteerd worden dat conclusies getrokken worden onder de aanname dat een naaste bloedverwant niet in aanmerking komt als verdachte of dader, en er geen veranderingen in het uiterlijk zijn aangebracht.
6. Er moet consistentie en standaardisatie plaatsvinden als het gaat om de keuze tussen waarschijnlijkheidsgradatie.
7. Er moet een cursus ontwikkeld worden waarin minimaal beeldkennis, computerkennis, bewustwording (van beeldmateriaal, gezichtsexpressie en psychologische processen zoals *bias* en holistische processen) en Bayesiaanse bewijsvoering onderwezen wordt.
8. Bewakingscamera's moeten van betere kwaliteit zijn, beter gepositioneerd worden en meer de aandacht van mensen trekken (zodat er in de camera gekeken wordt).

Naast aanbevelingen levert de studie ook enkele vragen op die implicaties voor vervolgonderzoek hebben:

1. Wat wordt er gedaan met gezichtsvergelijkend onderzoek in de rechtszaal? Telt dit als bewijs, en zo ja, hoe zwaar telt dit mee voor de rechter?
2. Wat voor invloed hebben gevoeligheid voor suggestie en compliance op de mate van objectiviteit van deskundigen?
3. Kunnen schaduwprocedures beter door twee of door drie deskundigen verricht worden?
4. Heeft het zin om het referentiemateriaal en het betwiste materiaal eerst afzonderlijk van elkaar te bekijken en bijzonderheden te noteren, alvorens er een-op-een vergeleken wordt?

Samenvattend heeft de huidige studie onderzocht in hoeverre de methoden voor gezichtsvergelijking binnen de publieke sector verschillen en overeenkomen. Het is een vernieuwend onderzoek, waaruit blijkt dat er weinig consistentie heerst in de methoden voor gezichtsvergelijking. Aanbevolen wordt een training te ontwikkelen voor gezichtsvergelijkend onderzoek en dat er procedures opgesteld en nageleefd worden met betrekking tot het maken van gezichtsvergelijkingen en het rapporteren daarvan. Vervolgonderzoek zal moeten uitwijzen hoe deze aanbevelingen precies uitgewerkt moeten worden.

Referenties

- Berger, C.E.H. (2010), 'Criminalistiek is terugredeneren, logisch correct redeneren in forensische rapportages ... en in de rechtszaal', *Nederlands Juristenblad* 2010, p. 784-789.
- Burton, A.M., Wilson, S., Cowan, M. & Bruce, V. (1999), 'Face recognition in poor-quality video: Evidence from security surveillance', *Psychological Science*, 10(3), 243-248.
- Dror, I.E. (2013), 'The ambition to be scientific: Human expert performance and objectivity', *Science and Justice*, 53(2), 81-82.
- Dror, I.E. & Charlton, D. (2006), 'Why experts make errors', *Journal of Forensic Identification*, 56(4), 600.
- Dror, I.E., Charlton, D. & Péron, A.E. (2006), 'Contextual information renders experts vulnerable to making erroneous identifications', *Forensic science international*, 156(1), 74-78.
- Dror, I.E. & Cole, S.A. (2010), 'The vision in "blind" justice: Expert perception, judgment, and visual cognition in forensic pattern recognition', *Psychonomic Bulletin & Review*, 17(2), 161-167.
- Dror, I.E. & Rosenthal, R. (2008), 'Meta-analytically quantifying the reliability and biasability of Forensic Experts', *Journal of Forensic Sciences*, 53(4), 900-903.
- Facial Identification Scientific Working Group (2012), *Guidelines for Facial Comparison Methods (Versie 1.0.)*, www.fiswg.org/document/viewDocument?id=25, laatst geraadpleegd op 26 februari 2015.
- Giard, R. (2014), 'Dwalende deskundigen: over de persoon achter het deskundigenonderzoek', *Expertise en Recht* 2014, afl. 3, p. 88-92.
- Gudjonsson, G.H. (1984), 'A new scale of interrogative suggestibility', *Personality and Individual Differences*, 5(3), 303-314.
- Gudjonsson, G.H. (1989), 'Compliance in an interrogative situation: A new scale', *Personality and Individual Differences*, 10(5), 535-540.
- Gudjonsson, G.H. (1997), *The Gudjonsson suggestibility scales manual*, Hove, Sussex: Psychology Press.
- Iscan, M.Y. & Helmer, R.P. (1993), 'Forensic analysis of the skull: Craniofacial analysis, reconstruction, and identification', *Wiley-Liss*, 57-70.
- Keijser, J.W. de, Elffers, H., Kok, R.M. & Sjerps, M.J. (2009), *Bijkans begrepen? Feitelijk en vermeend begrip van forensische deskundigen-rapportages onder rechters, advocaten en deskundigen*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Koppen, P.J. van, Merkelbach, H., Jelacic, M. & Keijser, J.W. de (2017), *Reizen met mijn rechter: Psychologie van het recht*, Deventer: Kluwer.
- Laplace, P.S. (1812), 'Leçons de mathématiques données à l'École normale en 1795', *Oeuvres complètes de Laplace. Tome XIV*, 10-177.
- Norell, K., Låthén, K.B., Bergström, P., Rice, A., Natu, V. & O'Toole, A. (2014), 'The effect of image quality and forensic expertise in facial image comparisons', *Journal of Forensic Sciences*, 60(2), 331-340.
- Pflug, A. & Busch, C. (2012), 'Ear biometrics: a survey of detection, feature extraction and recognition methods', *IET biometrics*, 1(2), 114-129.
- Rassin, E. & Candel, I. (2002), 'Suggestie tijdens het verhoor', in: P.J. van Koppen, D.J. Hessing, H.L.G.J. Merkelbach & H.F.M. Crombag (red.), *Het recht van binnen: Psychologie van het recht*, Deventer: Kluwer, p. 465-483.
- Ritz-Timme, S., Gabriel, P., Obertová, Z., Boguslawski, M., Mayer, F., Drabik, (...) Cattaneo, C. (2010), 'A new atlas for the evaluation of facial features: Advantages, limits, and applicability', *International Journal of Legal Medicine*, 125(2), 301-306.
- Robertson, B., Vignaux, G.A. & Berger, C.E.H. (2016), *Interpreting evidence: Evaluating forensic science in the courtroom*, Chichester: J. Wiley & Sons.
- Schoenmakers-arrest, HR 27 januari 1998, ECLI:NL:HR:1998:ZD0917, NJ 1998/404.
- Thompson & Schumann (1987)
- Verschuren, P.J.M. & Doorewaard, J.A.C.M. (2010), *Het ontwerpen van een onderzoek*, Den Haag: Boom Lemma uitgevers.
- Wagenaar, W.A. (1988), 'The Proper Seat. A Bayesian Discussion of the Position of Expert Witnesses', *Law and Human Behavior*, 12(4), 499-510.
- Wagenaar, W.A. & Schier, J.H. van der (1996), 'Face recognition as a function of distance and illumination: A practical tool for use in the courtroom', *Psychology, Crime, and Law*, 2(4), 321-332.
- Wong, C.W. (2009), 'Identiteitsfraude in Nederland', *Policy*, 8(2), 231-236.

Tabellen

Tabel 1.
*Het verhaal van de Gudjonsson Suggestibiliteit
Schaal (GSS)*

Anna Pietersen uit Zuid-Beveland was op vakantie in Spanje toen ze vlak bij haar hotel werd lastiggevallen en beroofd van haar handtas met daarin 50 euro, giro-betaalkaarten en haar paspoort. Ze riep om hulp en probeerde een gevecht aan te gaan door een van de aanvallers in zijn buik te trappen. Een politieauto arriveerde kort daarna en de vrouw werd naar het dichtstbijzijnde politiebureau gebracht, waar ze verhoord werd door rechercheur Delgado. Hier vertelde ze dat ze was aangevallen door drie mannen, van wie één een Aziatisch uiterlijk had. De mannen waren begin twintig en hadden een slank postuur. De politieman was aangedaan door het verhaal van de vrouw en raadde haar aan contact op te nemen met de Nederlandse ambassade. Zes dagen later ontdekte de politie de handtas van de vrouw, maar de inhoud werd nooit teruggevonden. Drie mannen werden vervolgens aangehouden. Twee van hen werden veroordeeld tot een gevangenisstraf. Slechts een van hen was eerder veroordeeld voor een soortgelijk misdrijf. De vrouw keerde terug naar Nederland met haar man Simon en twee vrienden, maar ze bleef bang om alleen ergens naartoe te gaan.

Tabel 2.
*Vragen bij het verhaal van de GSS*³⁸

-
1. Heette de man van de vrouw Simon?
  2. Had de vrouw één of twee kinderen?
  3. Ging de bril van de vrouw stuk tijdens het gevecht?
  4. Heette de vrouw Anna Paulussen?
  5. Werde de vrouw verhoord door een rechercheur?
  6. Waren de aanvallers blank of zwart?
  7. Werde de vrouw naar het hoofdbureau van de politie gebracht?
  8. Werde de handtas van de vrouw beschadigd tijdens het gevecht?
  9. Was de vrouw op vakantie in Spanje?
  10. Werden de aanvallers zes weken na hun arrestatie veroordeeld?
  11. Werde de vrouw door haar man gesteund tijdens het politieverhoor?
  12. Sloeg de vrouw een van de aanvallers met de vuist of met de handtas?
  13. Kwam de vrouw uit Zuid-Beveland?
  14. Schreeuwde een van de aanvallers tegen de vrouw?
  15. Waren de aanvallers groot of klein?
  16. Werden de aanvallers bang van het geschreeuw van de vrouw?
  17. Heette de politieman Delgado?
  18. Bracht de politie de vrouw terug naar het hotel?
  19. Waren de aanvallers bewapend met messen of met pistolen?
  20. Scheurden de kleren van de vrouw tijdens het gevecht?
-

38. Vragen 1, 5, 9, 13 en 17 zijn niet suggestief.

Tabel 3.
De Gudjonsson Compliance Schaal (GCS)

-
1. Ik geef mensen snel hun zin wanneer ik onder druk word gezet.
  2. Ik vind het erg moeilijk om tegen mensen te zeggen dat ik het niet met hen eens ben.
  3. Van mensen met veel gezag krijg ik een oncomfortabel en ongemakkelijk gevoel.
  4. Als mensen sterk benadrukken dat ze gelijk hebben, dan raak ik daar veelal door overtuigd.
  5. Ik heb de neiging om alert en schrikachtig te worden wanneer er mensen met veel gezag in de buurt zijn.
  6. Ik doe mijn best om gezaghebbende mensen vooral niet te beledigen.
  7. Ik zie mezelf als een erg gehoorzaam persoon.
  8. Ik heb nogal de neiging om mensen gelijk te geven, zelfs als ik weet dat ze ongelijk hebben.
  9. Ik denk dat het meestal beter is om moeilijke en angstaanjagende situaties te vermijden, dan om de confrontatie juist aan te gaan.
  10. Ik doe mijn best om het andere mensen naar hun zin te maken.
  11. Als je aan mensen te kennen geeft dat je het niet met hen eens bent, dan kost dat een heleboel tijd, terwijl het dat vaak niet waard is.
  12. Ik denk dat het in de regel goed is om te doen wat je wordt opgedragen.
  13. Als ik ergens over twijfel, dan ben ik geneigd om wat andere mensen me vertellen te geloven.
  14. Over het algemeen probeer ik confrontaties met andere mensen te vermijden.
  15. Vroeger toen ik kind was, deed ik altijd wat mijn ouders zeiden.
  16. Ik doe erg mijn best om te doen wat van me verwacht wordt.
  17. Het interesseert me niet zoveel wat andere mensen van me denken.
  18. Ik verzet me sterk wanneer ik onder druk word gezet om iets te doen wat ik eigenlijk niet wil.
  19. Ik zou mensen nooit gelijk geven alleen maar om hen een plezier te doen.
  20. Vroeger toen ik kind was, heb ik weleens de schuld op me genomen voor iets wat ik niet gedaan had.
-

Tabel 4. Overzichtstabel instanties en beschrijvende resultaten gezichtsvergelijkend onderzoek

Instantie en datum casus	Training	Ervaring gezichtsvergelijkend onderzoek	Informatie aanwezig	Proces	Conclusie
Politie, DLOS (21 maart 2015)	IT, systeem en netwerkbeheer	2 maanden	Ja	Geautomatiseerd, Morfologische analyse; foto-antropometrie	Op basis van het aangeboden materiaal kan noch worden bevestigd noch worden uitgesloten dat het gezicht op afbeelding A hetzelfde is als het gezicht op afbeelding B.
Politie Breda (23 maart 2015)	Algemeen Forensisch Technische Opleiding (Politie-academie: dactyloscopie e.d.); Cursus Fysische Antropologie en Forensische Antropologie; Kunstacademie (model en portret tekenen)	12 jaar	Ja	Morfologische analyse, foto-antropometrie; superimpositie	Uit dit foto-fotovergelijkend gezichtsonderzoek mag worden aangenomen dat, voor zover de kwaliteit van de videostills dit toeliet, mede op grond van het gelaatsprofiel, zoals de vorm en grootte van de neus, de vorm van de mond, de vorm van de oren, dat de persoon op de videostills van het beeldmateriaal van de ABN AMRO Bank en de fotografische afbeeldingen van de verdachte, waarschijnlijk een en dezelfde persoon betrof.
Politie, DLOS (31 maart 2015)	Niveau drie dactyloscoop (Politieacademie)	2 maanden	Ja	Geautomatiseerd; holistische en morfologische analyse	Er zijn veel aanwijzingen dat het gezicht op afbeelding A niet hetzelfde is als het gezicht op afbeelding B; geen conclusie.
NFI (17 april 2015)	Biometrie; één jaar geneeskunde	12 jaar	Ja	Morfologische analyse	De bevindingen van het onderzoek, met name wat betreft de vorm en kenmerken van de afzonderlijke gezichtsdelleten in de afbeeldingen, zijn iets waarschijnlijker als de persoon afgebeeld in de betwiste beelden wel [verdachte] is dan wanneer dit niet zo is.
IND (21 april 2015)	Grafisch Lyceum; KMar; Politieacademie (documenten)	15 jaar	Ja	Morfologische analyse	Geen conclusie
Politie Krimpen a/d IJssel (4 mei 2015)	Grafisch Lyceum; ID-Centre (Post-hbo Identiteitsdeskundige, scriptie geschreven over gezichtsvergelijking)	11 jaar	Ja	Morfologische analyse	Geen conclusie
Politie Amsterdam (20 mei 2015)	Politieacademie (dactyloscopie, compositietekenen, forensische opsporing)	9 jaar	Ja	Geautomatiseerd; holistische en morfologische analyse	Bij deze vergelijking zijn geen overeenkomsten of gelijknissen waargenomen.
KMar (26 mei 2015)	Initiële onderofficiertraining; militaire dienst artillerie (KMar)	8 jaar	Ja	Superimpositie; holistische en morfologische analyse	Naar aanleiding van het door ons, verbalisanten, ingestelde gezichtsvergelijkend onderzoek, waarin de voornoemde gelaatskenmerken verschilden, hebben wij, verbalisanten, de overtuiging dat de manspersoon afgebeeld op de videostills, afbeelding 1 en afbeelding 2 niet één en dezelfde persoon betreft.